

Мамонов С.О.

Завдання № 3 для дистанційного навчання (25 квітня-11 травня)

Контакти для консультацій тощо: 066 211 1983; 098 472 0678;

Вайбер – 066 211 1983

email: donsku.org.ua@gmail.com

Інструментознавство

І-композитори, II-ДС, III-МР (групові)

Завершення вивчення теми №4

Тема 4. Група ударних інструментів.

Історична довідка. Загальна класифікація ударних інструментів, характеристика особливостей групи ударних інструментів, використання. Італійське, німецьке, французьке, та англійське написання назв інструментів.

Запитання.

Мембранофони. Характеристика особливостей групи мембранофонів.

- *Литаври.* Діапазон, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання в оркестрі. Навести приклади. Новітні різновиди (Рото-томи).

- *Барабани, їх різновиди.* Відносні діапазони, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання в оркестрі. Навести приклади.

Ідіофони. Характеристика особливостей групи ідіофонів.

Ідіофони дерев'яні з певною висотою та без певної висоти звуку.

- інструментарій, будова інструментів, діапазони, відносні діапазони.

- Характер звучання інструментів у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування.

Ідіофони металеві з певною та без певної висоти звуку.

- Інструментарій. Характеристика особливостей, техніка гри.

- Діапазони, відносні діапазони (регістрові зони), характер звучання, нюансування.

Сучасна трактовка ударних. Використання в оркестрі та інших виконавських складах, особливості нотографії.

Продовження вивчення теми №5

Тема 5. Клавійні, щипкові інструменти симфонічного оркестру інструменти для певного випадку.

Загальна класифікація декоративно-прикрашаючих інструментів, характеристика особливостей групи, її нестабільність, принципи формування та використання. Італійське, німецьке, французьке, та англійське написання назв інструментів.

Запитання.

Арфа - історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання у різних регістрах;

- різноманіття техніки гри, різні засоби звуковідтворення, нюансування;
- використання у сольній, ансамблевій та оркестровій практиці. Навести приклади використання арфи, підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів;
- сучасна розширена трактовка арфи.

Орган, клавесин, челеста, фортепіано

- історичні довідки;
- особливості конструкцій, техніка гри;
- сучасна трактовка і використання в симфонічному оркестрі.

Інструменти для певного випадку

- додаткові інструменти і групи, що номінально входять до складу основних груп оркестру;
- електро-електронні інструменти;
- народні інструменти тощо;
- особливості застосування в симфонічному оркестрі.

До уваги студентів!

До наступних (після завершення карантину) семінарських занять і модульного контролю **Студенти** кожної з академічних груп самостійно і пропорційно розподіляють за узгодженням між собою теми для підготовки доповідей по **Одній** з тем з кожного з наведених далі **розділів**. **Старости груп до 28 квітня інформують викладача про розподіл тем. Графік звітності буде складений після закінчення карантину або буде призначена інша форма контролю знань.** Ще раз наголошую (**!!!**), що вивчення усіх тем є обов'язковим для кожного, а підготовка доповідей є лише складовою індивідуальної звітності!

Теми для доповідей

По розділу Група ударних інструментів

1. Мембранофони з визначеною і не визначеною висотою звучання
2. Ідіофони дерев'яні з певною висотою та без певної висоти звуку
3. Ідіофони металеві з певною та без певної висоти звуку

По розділу Клавійні, щипкові інструменти симфонічного оркестру інструменти для певного випадку.

1. Арфа
2. Орган, клавесин
3. Челеста, фортепіано
4. Інструменти для певного випадку

Література

1. Андреева Е. Ударные инструменты современного симфонического оркестра. – К.: Музична Україна, 1990
2. Денисов Э. В. Ударные инструменты в современном оркестре. – М.: Советский композитор, 1982
3. Дмитриев Г. Ударные инструменты: трактовка и современное состояние. – М., 1991
4. Дубинец Е. Знаки звуков. О современной музыкальной нотации. – К.: «Гамаюн», 1999
5. Дудка Ф. Основы нотной графики. – К.: «Музична Україна», 1977.
6. Котонський В. Ударні інструменти в сучасному оркестрі. Переклад з польської Л. Грабовського. – К.: Музична Україна, 1971
7. Модр А. Музыкальные инструменты. – М., 1959
8. Рогаль-Левицкий Дм. Современный оркестр. Т.т. 1 – 4. – М., 1953 – 1956.

9. Чулаки М. Инструменты симфонического оркестра. – М., 1983 (4-е издание).
10. Полтарева В. Арфа
11. Интернет-ресурси за власним вибором
12. Література з окремих декоративно-прикрашаючих інструментів (як мінімум – з Вікіпедії)

ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗВІТНОСТІ З ІНСТРУМЕНТОЗНАВСТВА

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ВИМОГИ (ДС-ІІ, іспит)

ЗАЛІКОВІ ВИМОГИ (МР-ІІІ, Комп.-І, залік)

Примітка: Твори для наведення прикладів з кожного з питань студенти обирають САМОСТІЙНО

Білет № 1

1. Характеристика особливостей струнної смичкової групи. Скрипка. (італійське, німецьке, французьке та англійське написання назви інструменту). Діапазон, штрихи, засоби звуковідтворення, багатозвуччя. Використання у оркестрі. Навести приклади.
2. Характеристика особливостей мідної духової групи. Тромбон (італійське, німецьке, французьке та англійське написання назви інструменту). Історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання інструменту у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування, Різні засоби звуковідтворення. Навести приклади використання тромбону (різного характеру) у симфонічній та оперній літературі. Підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів.

Білет № 2.

1. Характеристика особливостей струнної смичкової групи. Альт (італійське, німецьке, французьке та англійське написання назви інструменту). Діапазон, штрихи, засоби звуковідтворення, багатозвуччя. Використання у оркестрі. Навести приклади.
2. Характеристика особливостей групи ударних інструментів. Мембранофони. Литаври (італійське, німецьке, французьке та англійське написання назви інструменту). Діапазон, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання у оркестрі. Навести приклади

Білет № 3.

1. Характеристика особливостей струнної смичкової групи. Віолончель (італійське, німецьке, французьке та англійське написання назви інструменту). Діапазон, штрихи, засоби звуковідтворення, багатозвуччя. Використання у оркестрі. Навести приклади.
2. Характеристика особливостей мідної духової групи. Туба. Історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання інструменту у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування. Навести приклади використання туби (різного характеру) у симфонічній та оперній літературі. Підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів.

Білет № 4.

1. Характеристика особливостей струнної смичкової групи. Контрабас (італійське, німецьке, французьке та англійське написання назви інструменту). Діапазон, штрихи, засоби звуковідтворення, багатозвуччя. Використання в оркестрі. Навести приклади.
2. Характеристика особливостей групи ударних інструментів. Мембранофони. Різновиди барабанів (італійське, німецьке, французьке та англійське написання назв інструментів). Відносні діапазони, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання в оркестрі. Навести приклади.

Білет № 5.

1. Характеристика особливостей дерев'яної духової групи. Флейта. Історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання інструменту у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування. Різні засоби звуковідтворення. Навести приклади

використання флейти (різного характеру) у симфонічній та оперній літературі. Підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів. Різновиди флейти.

2. Характеристика особливостей групи ударних інструментів. Ідіофони дерев'яні без певної висоти звуку. Відносні діапазони, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання в оркестрі. Навести приклади.

Білет № 6.

1. Характеристика особливостей дерев'яної духової групи. Гобой. Історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання інструменту у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування. Різні засоби звуковідтворення. Навести приклади використання гобоя (різного характеру) у симфонічній та оперній літературі. Підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів. Різновиди гобоя.

2. Характеристика особливостей групи ударних інструментів. Ідіофони дерев'яні з певною висотою звуку. Діапазони, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання у оркестрі. Навести приклади.

Білет № 7.

1. Характеристика особливостей дерев'яної духової групи. Кларнет. Історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання інструменту у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування. Різні засоби звуковідтворення. Навести приклади використання кларнету (різного характеру) в симфонічній та оперній літературі. Підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів. Різновиди кларнета.

2. Характеристика особливостей групи ударних інструментів. Ідіофони металеві з певною висотою звуку. Діапазони, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання в оркестрі. Навести приклади.

Білет № 8.

1. Характеристика особливостей дерев'яної духової групи. Фагот. Історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання інструменту у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування. Різні засоби звуковідтворення. Навести приклади використання фаготу (різного характеру) у симфонічній та оперній літературі. Підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів. Різновиди фагота.

2. Характеристика особливостей групи ударних інструментів. Ідіофони металеві без певної висоти звуку. Діапазони, характер звучання, техніка гри, нюансування. Використання в оркестрі. Навести приклади.

Білет № 9.

1. Характеристика особливостей мідної духової групи. Труба (італійське, німецьке, французьке та англійське написання назви інструменту). Історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання інструменту у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування. Різні засоби звуковідтворення. Навести приклади використання труби (різного характеру) у симфонічній та оперній літературі. Підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів. Різновиди труби.

2. Арфа. Історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування (різного характеру) у симфонічній та оперній літературі. Різні засоби звуковідтворення. Навести приклади використання арфи, підкреслити емоційно-виразові особливості.

Білет № 10.

1. Характеристика особливостей мідної духової групи. Валторна (італійське, німецьке, французьке та англійське написання назви інструменту). Історична довідка, будова інструменту, діапазон, характер звучання у різних діапазонах та регістрах, техніка гри, нюансування. Різні засоби звуковідтворення. Навести приклади використання

валторни (різного характеру) у симфонічній та оперній літературі. Підкреслити емоційно-виразові особливості наведених прикладів.

2. Клавійні інструменти, їх будова, характер звучання. Епізодичні, додаткові інструменти і групи, інструменти за випадком. Використання в оркестрі. Навести приклади.

Сучасні композиторські стилі і техніки (СКСТ)

I-маг/композитори (групові)

Тема 11. Характеристика індивідуальних стилів видатних композиторів ХХ століття – І. Стравінського, С. Прокоф'єва, Д. Шостаковича

Запитання:

- різноманіття стильових проявлень в творчості І. Стравінського (стильова періодизація), характерні риси його оркестрового стилю;
- індивідуальний стиль С. Прокоф'єва і особливості його оркестрового стилю;
- індивідуальний стиль Д. Шостаковича і характеристика його оркестрового стилю.

Тема 12. Різноманіття художньо-естетичних і стильових проявлень в сучасній українській музиці (**початок**)

Запитання:

- огляд і загальна характеристика;
- індивідуальний стиль і характеристика оркестрового стилю Б. Лятошинського

Перелік музичних творів для аналізу.

Стравінський І. “Симфонія псалмів”, балети «Весна священа» або «Петрушка», інші твори відповідно до творчого періоду;

Прокоф'єв С. - Симфонії, №№ 4, 5, 7, Скіфська сюїта.

Шостакович Д. - Симфонії, №№ 1, 5, 7, 8, 14, 15.

Теми для доповідей

1. Різноманіття стильових проявлень в творчості І. Стравінського (стильова періодизація), характерні риси його оркестрового стилю;
2. Індивідуальні стилі С. Прокоф'єва і Д. Шостаковича і характеристика їх оркестрових стилів.
3. Стильові ознаки творчості Б.Лятошинського:
 - музична мова і арсенал технічних засобів композитора;
 - характеристика основних рис оркестрового стилю на прикладі 3-ї симфонії;
 - вплив Б. Лятошинського на подальший розвиток українського симфонізму і в цілому української національної композиторської школи.

До уваги студентів!

До наступних (після завершення карантину) семінарських занять і модульного контролю **Студенти** розподіляють за узгодженням між собою вище наведені теми для підготовки доповідей. Староста групи **до 28 квітня** інформує викладача про розподіл тем. **Графік звітності буде складений після закінчення карантину або буде призначена інша форма контролю знань.**

Звертаю увагу, що вивчення усіх тем є обов'язковим для кожного, а підготовка доповідей є лише складовою індивідуальної звітності!

Література

1. Когоутек Ц. Техніка композиції в музиці ХХ століття. – М., 1976
2. Сборник научных работ “Современное искусство музыкальной композиции”. – М., 1989
3. Теория современной композиции. / отв. ред. В.С. Ценова. М.: Музыка, 2005. – 615 с.
4. Збірка “Музичний світ Б. Лятошинського”, упорядник Копиця М. – Київ, Центрмузінформ НСКУ, - 1995
5. Асаф'єв Б. Книга про Стравінського. – Л., 1977
6. Друскін М. Ігор Стравінський. – Л., – М., 1974
7. Ярустовський Б. Ігор Стравінський. – М., 1982
8. Савенко С. О неоклассицизме И.Стравинского. // Проблемы музыки ХХ века. – Горький, 1977
9. Петров, В. О. Творчество Шостаковича на фоне исторических реалий ХХ века. — Астрахань: Изд-во ОГОУ ДПО АИПКП, 2007. — 188 с.
10. Сабинина М. Шостакович-симфонист: Драматургия, эстетика, стиль. - М.: Музыка, 1976.
11. Савкина Н. П. «Огненный Ангел» С. С. Прокофьева: К истории создания / Рецензенты: Г. А. Моисеев, Е. М. Царёва. — М.: Научно-издательский центр «Московская консерватория», 2015. — 288 с. — 300 экз. — ISBN 978-5-89598-310-2.
12. Холопов Ю. Н. Творчество Прокофьева в советском теоретическом музыкознании // С. С. Прокофьев : Статьи и исследования / Сост. В. Блок; ред. В. Блок, Ю. Рагс. — М. : Музыка, 1972. — 333 с.
13. Шнитке А. Г. Слово о Прокофьеве // Беседы с Альфредом Шнитке / Сост., автор вступ. ст. А. В. Ивашкин. — 1-е. — М. : РИК «Культура», 1994. — С. 210—214. — 304 с.
14. Слонимский С. Черты симфонизма Прокофьева. // “Музыка и современность”, вып.1. – М., 1962

Інструментування.

III-ІТФ (індивідуальні)

До уваги студентів! Письмові роботи (фото або в електронному вигляді) з інструментування по Ракову для ВСО (№№ 36, 37) надсилати для перевірки на мої контакти: **Вайбер - 066 211 1983; email: donsku.org.ua@gmail.com**

Тема: Великий симфонічний оркестр

Запитання:

1. Склади ВСО, варіанти змішаного складу, додаткові інструменти та групи, «Банда»;
2. Оркестровка основних елементів фактури, різноманіття можливостей у їх викладенні;
3. Співвідношення сили і щільності звучання груп, динамічна і функціональна рівновага;

4. Фактурно-темброве і функціональне об'єднання та розмежування партій і груп (міжгрупове та внутрішньогрупове), часткове або повне з'єднання.
5. Використання ударних та декоративно-прикрашаючих інструментів;
6. Tutti у ВСО, їх види, зв'язок із загальним розвитком форми;
7. Оркестровий колорит і тембри, фактурна композиція, роль фонових елементів.

Практична робота:

1. Розв'язання задач для Великого симфонічного оркестру з підручника М. Ракова, №№ 36, 37

Аналітична робота

1. Виконання цілісного аналізу партитур творів для ВСО:
 - роль інструментовки в драматургії крупних симфонічних форм;
 - експозиція, основні тематичні групи і розвиток (розробковий розділ);
 - кульмінації, їх підготовка і розкриття;
 - драматургічна і виразна роль tutti та їх різноманіття.
 - тембро-колористична сторона і образний стрій.

Аспекти аналізу:

- оркестровка і форма;
- фактура і динамічний розвиток;
- фактура і колорит;
- драматургічна роль оркестровки

!!! Завдання з аналізу: Виконати усний аналіз мінімум 4-х партитур різної стильової спрямованості за власним вибором.

Матеріал для аналізу

Бородін О. Симфонія №2
Чайковський П. Симфонії №№ 1,4,5,6, «Манфред» (за вибором)
Вагнер Р. Оперні увертюри та оркестрові фрагменти з опер
Глінка М. Ніч у Мадриді, Камаринська
Равель М. Болеро
Дебюссі К. «Ноктюрни», «Море»
Ліст Ф. Симфонічні поеми за вибором, зокрема «Прелюди», «Тассо» та ін.
Римський-Корсаков М. Шехеразада, Іспанське капричіо
Стравинський І. Петрушка, Весна священна, Жар-птиця
Скрябін О. Поема екстазу
Прокоф'єв С. Симфонії (за вибором)
Шостакович Д. Симфонії (за вибором)
Щедрін Р. Концерти для оркестру №№1,2

Симфонічні твори українських композиторів

Лятошинський Б. Симфонії №№3, 5
Борисов В. «Дивертисмент», Концерт для ф-но з оркестром №2
Скорик М. Концерт для оркестру «Карпатський», 24 Каприси (за вибором)
Станкович Є. Симфонії №№1, 5, Концерти для скрипки з оркестром (за вибором).
Сільвестров В. Симфонії №№5, 6

Карабиць І. Концерти для оркестру №№1, 2

Колодуб Л. Рапсодії для симфонічного оркестру (за вибором), «Троїсті музики»

Твори інших українських композиторів, в т. ч. молодших генерацій (завибором).

Література:

1. Зряковский Н. Общий курс инструментоведения (симфонический оркестр и партитура). – М., 1979.
2. Клебанов Д. Искусство инструментовки. Киев.: Музична Україна, 1972.
3. Раков Н. Практический курс инструментовки: Учебник для композиторских факультетов муз. ВУЗов. – М.: Музыка, 1985.
4. Римский-Корсаков Н. А. Основы оркестровки. С партитурными образцами из собственных сочинений. В 2-х томах. – М. – Л.: Музгиз, 1946.
5. Крейн Ю. Стиль и колорит в оркестре. – М., 1967.

Читання партитур.

I-ДС/маг, III, IV-ДС

(4 студенти), інд. заняття

Виконання на ф-но та аналіз 2-х симфонічних партитур за індивідуальними завданнями, визначеними напередодні за рекомендованим списком. За консультаціями звертатися за контактами: **066 211 1983; 098 472 0678.**

emeil: donsku.org.ua@gmail.com